

Miksi Putin ei tviittaa?

Internet haastaa kabinettipolitiikan, sanoi talousinstituutti IMEMOn tutkija, professori Jevgeni Gontmaher toukokuussa liberaalin *Novaja Gazetan* haastattelussa.

Uudelle venäläiselle poliitikkopolvelle internet on ainoa vaihtoehto saada äänensä kuuluviin. Tietenkin paljon riippuu myös siitä, kuinka taitavasti sitä käyttää. On aivan oma asiansa olla internetissä poliitikkona kuin itsestään kirjoittavana bloggaajana tai tietoa internetin kautta välittävänä ja luovana journalistina.

Poliitikon on osattava olla ihmisten kanssa internetin välityksellä ja käsitellä päinvastaisia reaktioita, eivätkä kaikki näitä hallitse. Onnistujat voi Venäjällä laskea sormilla.

Gontmaher on ollut usein aloittamassa vilkasta keskustelua. Hän on myös ladellut synkkiä talousennustuksia Venäjälle. Vuonna 2016 hän arvioi, että Venäjä on talo, jossa ei ole seinä. Pelkkä aivopesu ei riitä, kun jokainen voi Kremlin sivuilta lukea uudistuksista ja kaikesta hyvästä, jota ei todellisuudessa tapahdu.

Venäjän politiikan näkyvänä johtajana presidentti on suvereeni. Puhetilaisuuksissa Vladimir Putinilla on erinomainen kyky hallita Yleisöään. Hän aloittaa usein vitsillä, kuten Pietarin talousfoorumissa kesäkuun alussa vuonna 2017, jossa Yleisö kuuli komennon ”lepo!”

Putin ei edes yritä kertoa sellaisia vitsejä, joita ymmärrettäisiin lännessä. Kotimaassa hän voi sanoa hyväksyttävästi mitä vain, mutta homokammo tai ulkomaalaisviha eivät ole ikuisuuksia kantavia voimia.

Enhäpä piankin internetin Yleinen sanaharkka kääntyy rajummin kohti yhteistä konkreettista toimintaa. Protestit kaduilla ovat osoitus siitä, että yhteiskunnassa on valtava tilaus oikeudenmukaisuudelle ja rehellisyydelle.

Gontmaher on mielipiteessään järkähtämätön: ”Siksi kaikkien on mentävä internetiin, Putinista alkaen. Miksei hän tviittaa? Oletan, että Putin, [pääministeri Dmitri] Medvedev, ministerit ja presidentinhallinnon johtajat ovat poliitikkoja. Heidän aikansa, jolloin he ajattelivat, että politiikkaa harjoitetaan vain kabineteissa, salaisesti ja poissa julkisuudesta, on ohi eikä siihen ole paluuta”.

Internetissä sosiaaliset verkostot ovat osa horisontaalisia yhteyksiä ja kansalaisyhteiskuntaa, jota koetetaan epätoivoisen tuntuisesti kahlita. Horisontaaliset yhteydet luovat kansalaisyhteiskunnan ja se on aina jossain määrin vallanpitäjien vastainen.

Venäjän television propaganda on jatkuvaa, kuten Gontmaherin kaltaiset älyköt ovat muistuttaneet jo vuosia: moniarvoisen keskustelun ylläpito vaatii luovuutta. Yhteiskuntaa ei pidä yrittää vakauttaa päivittäisellä huijaamisella, vaan arvioimalla tarkasti Venäjää tällä hetkellä uhkaavat riskit ja saattamalla ne ihmisten tietoon sekä pyrkimällä jakamaan tieto kansalaisten ja valtionjohdon kesken. Jo senkin takia, että venäläinen pitää siitä, kun hänet otetaan huomioon.

Politiikan siirtyminen internetiin on peruuttamaton ja maailmanlaajuinen prosessi. Siinä vastavirtaan kulkeminen on hyvin tuhoisaa. Vallanpitäjien ei kannata lähteä sille tielle ja yrittää hoitaa politiikkaa internetissä samoin kuin he johtavat valtion alaisuudessa olevia tiedotusvälineitä tai muita valtion alaisia verkkosivustoja.

Venäläiset poliitikot ovat jo huomanneet, että on paha virhe valita tällainen lähestymistapa, koska silloin politiikka räjähtää heidän silmilleen ilman ennakkovaroitusta eivätkä he tiedä mitä tehdä.

Gontmaherin mielestä vaikkapa Facebookin sulkeminen johtaisi kriisiin, jota johto ei ole nähnyt aikoihin. Poliitikassa on kahdenlaisia prosesseja: niitä, joita pystyy säätelemään ja niitä joita ei pysty säätelemään, vaan joihin joutuu päinvastoin sopeutumaan.

Yksi kysymys on ollut jo pitkään Venäjää seuraavien huulilla: kuka voi taata, ettei opposition äänenä esiintyvää juristia, Aleksei Navalnyia, koskaan eikä missään olosuhteissa päästetä presidentinvaaleihin?

Painostuksesta huolimatta Navalnyi jää Venäjän opposition ykköshahmoksi. Toistaiseksi hänen kannattajansa sulkevat silmänsä hänen virheiltään.

Tunnettu blogisti Oleg Kašin kirjoittaa, että kannattajien logiikka on ymmärrettävä. ”Olisi outoa jos nyt, kun oppositiolla ei ole edes kakkoshahmoa, kukistettaisiin numero yksi ja otettaisiin toivon kipinäkin tulevaisuuden poliittisiin mahdollisuuksiin niiltä, jotka eivät pidä Putinista”.

Navalnyin kannattajien keskuudessa kulttimaineeseen noussut pääministerin korruptoitumisen paljastanut *On vam ne Dimon* -video oli osoitus uudesta ajasta. Videossa esitellään Medvedevin itse julkaisemien sosiaalisen median kuvien, ja julkisista lähteistä kaivettujen asiakirjojen avulla, yhteyksiä pääministerin lähipiiriin välillä sekä paljastetaan korruption erilaisia muotoja.

Pienet hankinnat kuten vaikkapa verkkokaupasta tilatut lenkkikassat rinnastuvat suuriin pääministerin käytössä oleviin kiinteistöihin – viinitilaan Toscanassa ja oligarkkiin linkittyvään huvilaan Moskovan liepeillä. Ostoksien piilottelu ja omaisuuksien piilottaminen monimutkaisiin hyväntekeväisyysjärjestöjen kanssa tehtyihin järjestelyihin paljastetaan videossa pala palalta.

Miljoona Yleisön saanutta videota vaadittiin poistettavaksi YouTubesta, mutta se sai uuden jakelukanavan Pornhub-sivustolla. Kašinin mukaan tämä on merkki siitä, että internetissä ei ole mahdollista kieltää mitään oikeasti. Tieto saavuttaa Yleisön joka tapauksessa, vaikka sen yrittäisi kuinka piilottaa.

Nettivaikuttaja Pjotr Škumatov kirjoittaa Facebookissa olevansa varma jopa siitä, että kohta venäläiset saavat seurata suoraa Facebook-lähetystä duuman istunnosta ja sen välittää kansalaisille Navalnyin kanssa Dimon-videon paljastusten vuoksi riitaantunut oligarkki Ališer Usmanov.

”Tervetuloa uuteen todellisuuteen, nauttikaa siitä.”

Jarmo Koponen

Kirjoittaja on Venäjää seuraava blogisti